

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXV. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 15, 1923, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 8. JANUARJA (JANUARY 8), 1943 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 5

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Amerika dosegla ogromne uspehe v produkciji orožja

Predsednik Roosevelt napovedal invazijo Evrope in Japonske v svoji poslanici kongresu in izjavil, da ima Amerika 1,500,000 vojakov na drugi strani morja. Osiščne države bodo razorožene po zavezniški zmagi v tej vojni. Socialna zaščita za vse od zibel do groba

Washington, D. C., 8. jan.—Predsednik Roosevelt je v svoji poslanici o stanju Unije, katero je osebno prečital pred kongresom, dejal, da je Amerika dosegla ogromne uspehe v produkciji orožja in druge bojne opreme in je postala arzenal demokracije. Njena oborožena sila, ki je pred enim letom štela dva milijona vojakov, je narasla na sedem milijonov. Od tega številca se nahaja okrog 1,500,000 vojakov na drugi strani morja.

"Jaz nečem biti prerok in ne morem reči, kdaj bo ta vojna končana," je rekel Roosevelt. "Osiščne sile so vedele, da morajo zmagati v letu 1942, drugače izgube vse. Gotovo je to, da bodo zavezniške armade invadirale Evropo in Japonsko, toda povedati ne morem, kje bodo udarile. Udarci je mogoče preko Norveške, nizozemskih držav, Francije, Sardinije, Sicilije, Balkana ali Poljske. Udarci bo strahovit, ne glede na to, s katere strani pride."

Roosevelt je povedal kongresu, da ekonomska varnost Združenih držav bo ogražena, ako ne bo ves svet dobil večje ekonomske stabilnosti po tej vojni. Po zavezniški zmagi bodo osiščne sile popolnoma razorožene in ostale razorožene, da ne bodo nikdar več ogražale miru. Svet mora po tej vojni dobiti trajni mir.

"Pravica do dela in zaščita proti življenjskim nevarnostim bosta v ospredju v prihodnjih dveh letih," je rekel predsednik. "Pripovedujejo mi, da sedaj ni časa za razpravljanje o boljši Ameriki. Z omini, ki to pripovedujejo, se ne strinjam. Skrbeli bomo za socialno zaščito za vse od zibel do groba."

Roosevelt je zaključil svoj govor z izjavo, da združeni narodi hočejo trajen mir. Vojaki, ki se bore na frontah, ne hočejo samo trajnega miru, temveč tudi stalno upolnitev zase, svoje družine in sosedje. Povojna Amerika ne sme biti podhranjena in odvisna od miloščine.

Vladna komisija svari delodajalce

Reorganiziranje uposlevalnih agentur

Washington, D. C., 7. jan.—Paul V. McNutt, načelnik komisije za mobilizacijo človeške sile, je posvaril delodajalce, ki imajo kontrakte glede zalaganja oborožene sile s potrebnim materialom, da bodo kaznovani, če se bodo upirali prenesti delavcev v industrije, ki so udeležene izključno v vojni industriji.

McNutt je dejal, da bodo industrije upobile nadaljnjih 2,500,000 delavcev v prihodnjih mesecih. V teh bo delalo ob koncu leta 65,000,000 ljudi, moških in žensk, da se zadosti zahtevam ameriške oborožene sile doma in na frontah na drugi strani morja. Agenture federalne uposlevalne službe bodo reorganizirane v smislu načrta, ki bo predložen kongresu v odobritev. McNutt je zagotovil bivanje uslužbenec v federalnih departmanti, ki so stopili v armado, da bodo ponovno uposleni, ko pridejo iz armade. On je dalje rekel, da bodo

Minister Goebbels tolaži Nemce

Odločitev pade na ruskih frontah

Stockholm, Švedska, 7. jan.—Paul Joseph Goebbels, minister nazijske propagande, je začel tolažiti Nemce in mobiliziral je več sto nazijskih govornikov za nastope na javnih shodih, da uverijo ljudstvo, da se bo situacija kmalu izboljšala.

Istočasno je začel nazijski tisk kampanjo, da prepriča Nemce, da zavezniške operacije v severni Afriki niso važne, ker bo odločitev v tej vojni padla na ruskih frontah. "Nobena vojna se še ni vodila brez ovir," piše tisk. "Združeni narodi niso dovolj močni za bojevanje na frontah, kjer pade odločitev."

Hitlerjev list Voelkischer Beobachter pravi, "da se nemški nameni nanašajo na Evropo, ne na Afriko. Ko bo strd odpor ruskih armad, bomo dobili nazaj ono, kar smo izgubili na južni fronti."

List je pokaral one, ki godrnjajo in se pritožujejo zaradi pomanjkanja živeža in obleke, zaeno pa jih opozarja, da žrtve, ki jih doprinašajo, so neznaatne v primeri z onimi, ki jih doprinašajo nemški vojaki na frontah. Ti žrtvujejo kri in življenje za svojo domovino.

Amerika dobi kavčuk iz Brazilije

Vlada naznanila sklenitev dogovora

Rio de Janeiro, Brazilija, 7. jan.—Brazilija bo poslala 50,000 ton kavčuka v Ameriko iz gozdov v dolinah ob reki Amazon v smislu dogovora, ki sta ga državi pravkar sklenili.

Vlada je naznanila, da bo okrog 100,000 delavcev mobiliziranih za pridobivanje kavčuka v omenjenih gozdovih, ki bo potem poslan v Združene države. Novi dogovor je bil podpisan v uradu Carlosa Vitala, brazilskega ekonomskega koordiniratorja.

Podpis dogovora pomeni, da Argentina ne bo dobivala kavčuka iz Brazilije v zameno za gorolin. Argentinska vlada se je izrekla za pogajanja glede obnove pogodbe, v smislu katere je dobivala kavčuk iz Brazilije. Veljavnost pogodbe poteče prihodnji mesec.

Slučaj kompanije pred kongresom

Washington, D. C., 7. jan.—Slučaj Anaconda Wire & Cable Co., Marion, Ind., ki je obtožena, da je prodajala pokvarjen material ameriški armadi in mornarici in tako oslabilo vladno za več milijonov dolarjev, je prišel pred kongres. Kongresnik Sam Hobbs, demokrat iz Alabame, je predložil zakonski načrt, ki določa smrtno kazen za tak zločin.

MacMillan je parlamentarni tajnik ministra za britanske pomorščakov še nadalje sprejemali prostovoljce.

Učenjak Nikola Tesla umrl

Slavni Hrvat je doživel 85 let

New York, 7. jan.—Nikola Tesla, svetovno znani elektrotehnik in iznajditelj, je danes umrl v hotelu New Yorkerju v starosti 85 let. Našli so ga mrtvega v postelji. Tesla je bil rojen v hrvaški Liki in prišel je mlad v Ameriko. Čez 60 let se je bavil z elektrotehniko in bil je tovariš ter sodelavec slavnega Edisona.

Poraba gasolina na vzhodu omejena

Henderson prepovedal vožnje za zabavo

Washington, D. C., 7. jan.—Leon Henderson, načelnik urada za kontrolo cen, je naznanil, da je nastala nova kriza na vzhodu kot posledica pomanjkanja gasolina in kurilnega olja. Izdal je odredbo, ki prepoveduje vse vožnje z avtomobili za zabavo in one, ki niso povezane z obrambno transportacijo. Odredba je danes stopila v veljavo.

Odredba velja za sedemnajst vzhodnih držav in Columbijski distrikt. Henderson je dejal, da bodo morda izdane nadaljnje regulacije glede redukcije porabe kurilnega olja v teh državah.

Henderson je pojasnil, da odredba ne pomeni preklica nakaznic za gorolin A, B in C, izjavil pa je, da so bile policijske avtoritete instruirane, naj takoj prijavijo kršenje odredbe krajevnim odborom, v katerih področje spada delitev gasolina v odmerkih. Prometne potežke so vzrok pomanjkanja gasolina in kurilnega olja v vzhodnih državah.

Poljedelski tajnik Claude Wickard, ki je tudi načelnik živilske administracije, je naznanil organiziranje pokrajinskih odborov, v katerih območje bo spadalo nadzorstvo razpečavanja živil. Te odbore bodo tvorili reprezentantje živilske industrije, konzumentov in vlade.

Britsko predstavništvo v Afriki

Konservativec MacMillan dobil pozicijo

London, 7. jan.—Churchillova vlada se je odločila za predstavništvo v francoski severni Afriki in doznava se, da bo imenovala Harolda MacMillana za reprezentanta. On je konservativec in član parlamenta.

MacMillan bo reprezentiral britski vojni kabinet v severni Afriki. Njegova pozicija bo sličila oni, ki jo ima Richard G. Casey, bivši avstralski poslanik v Washingtonu. Casey je član vojnega kabineta za Srednji vzhod.

Korak, da visok uradnik reprezentira Veliko Britanijo v severni Afriki, bo storjen iz političnih ozirov: Položaj se je izpremenil, odkar je bil umorjen admiral Jean Darlan, vrhovni komisar severne in zapadne francoske Afrike.

MacMillan je parlamentarni tajnik ministra za britanske pomorščakov še nadalje sprejemali prostovoljce.

KONGRES POZDRAVIL ZAHTEVO ZA ZLOM OSIŠČA

Rayburn ponovno izvoljen za predsednika zbornice

NOVI KONGRESNIKI ZAPRISEŽENI

Washington, D. C., 7. jan.—Novi kongres, ki se je včeraj sestel v svojem zasiedanju, je navdušeno ploskal, ko je Sam Rayburn, demokrat iz Texasa, ki je bil ponovno izvoljen za predsednika nižje zbornice, dejal, da se mora vojna nadaljevati, dokler ne bosta pogostvo in vandalizem Berlina, Rima in Tokija uničena in doseženi trajni mir. "Mi moramo zmagati v tej vojni in skrbeti, da zmagata ostane v naših rokah," je rekel Rayburn, ko je že tretjič prevzel predsedniško zbornico. "Civilizacija ne bo mogla prenesti udarca vojne, kakršna je sedanja, če se ponovi vsako četrtletje. Dobiti moramo mir, ki ostane. Tak mir pride, ko bomo po zmagi v tej vojni razorožili vandale in jih držali razorožene."

Rayburn je bil ponovno izvoljen za predsednika nižje zbornice z večino enajstih glasov. Zanj so glasovali vsi demokrati. Njegov protikandidat, kongresnik W. Martin, republikanec iz Massachusettsa, je dobil 208 glasov. Martin je avtomatično postal v o d j a republikanske manjšine. V svojem govoru po izvolitvi Rayburna je dejal, "da je bil prejšnji kongres vojni kongres, sedanj pa bo kongres zmagave. Ne glede na to, na kateri strani sedimo, ne glede na strankino lojalnost, je gotovo, da je vsak, ki sedi v tej zbornici, za to, da se ta vojna uspešno in hitro zaključí z našo zmagavo. Z naše strani bomo storili vse, da se to zgodi."

Republikanci se niso hoteli pridružiti ploskanju demokratov, ki je sledilo, ko je Rayburn poveljeval predsednika Roosevelta kot velikega vojnega voditelja. "Upam, da mi ne boste očitali strankarstva, če pravim, da ne bi dobili boljšega in večjega voditelja kot je sedanjí načelnik ameriške oborožene sile, čeprav bi preiskali vse kote Amerike," je dejal Rayburn. On je pozneje izjavil, da novi kongres se popolnoma razlikuje od prejšnjih v zadnjih desetih letih Rooseveltove administracije in da ne bo odobril vsega, kar mu administracija predloži. Ta kongres bo stopil na prste bigokraciji in ji zavezal roke.

Rayburn je potem zapregel kongresnike. Osem se jih ni udeležilo odprtja zasiedanja zaradi bolezni, eden pa je kmalu po izvolitvi umrl.

Višja kongresna zbornica je zasiedala samo 29 minut v navzočnosti 89 senatorjev. Podpredsednik Henry A. Wallace je zapregel 30 senatorjev, ki so bili izvoljeni pri novembrskih volitvah. Odsotni so bili senatorji Glass iz Virginije, Wilson iz Iowe, Johnson iz Californije, Pepper iz Floride, Smith iz Južne Karoline, Wagner iz New Yorka in Downey iz Californije.

Illinoiska zbornica se sestala v zasiedanju

Springfield, Ill., 7. jan.—Governer Dwight H. Green je včeraj odprl zasiedanje državne zbornice in ji prečital poslanico, v kateri je priporočil sprejetje več načrtov in reform, nanašajočih se na ekonomijo in druge probleme. Governer je sugeriral naložitev prejšnja \$51,000,000 v državni blaginji v vladne bonde. Dalje je priporočil znižanje kupiljskega davka z dveh na eden odstotek. Republikanci imajo večino v obeh državni zbornicah.

Nov governer francoske Somalije

Vojaška posadka apelira na generala De Gaulle

London, 7. januarja.—Andrew Bayardalle, bivši načelnik administracije v francoski srednji Afriki, je bil imenovan za governerja francoske Somalije. Nasledil je generala Du Ponta.

Po spojitvi francoske vojaške posadke s svobodnimi francoskimi četami in Somaliji je poveljnik slednjih apeliral na generala Charlesa de Gaulle, načelnika odbora borbenih Francozov, naj jih takoj pošlje na fronto, da se bodo lahko borile proti osiščni oboroženi sili.

Odbor borbenih Francozov je naznanil, da se je general Paul Le Gentilhomme, bivši governer Somalije, vrnil v Džibuti. On je bil nedavno imenovan za vrhovnega komisarja na Madagaskaru, francoskem otoku, ki so ga okupirale britske čete.

Ruska cerkev ustanovi enoto tankov

Patrijarh Sergej apelira za prispevke

Moskva, 7. jan.—Ruska pravoslavna cerkev je bila ponovno pozvana za prispevke, ki bodo šli za financiranje borbe proti nazijskim invaderjem. Patrijarh Sergej, ki je na novo leto blagoslovil branilce Stalingrada, je apeliral na vernike svoje cerkve, naj zberejo sklad za ustanovitev kolone tankov, ki dobi ime "Sv. Dimitrij Donski".

Patrijarh je dejal, da je moskovska pravoslavna katedrala že prispevala \$250,000 za ustanovitev enote tankov. Premier Stalin, ki je sprejel darilo, se je zahvalil. "Izročite moje pozdrave duhovščini pravoslavne cerkve in njenim vernikom," se je glasila zahvala.

Prej je bilo naznanjeno, da so posamezni pravoslavni duhovniki prispevali več tisoč dolarjev za financiranje ruskih vojnih naporov.

Predstavniki konzumentov v živilski administraciji

Washington, D. C., 7. jan.—Uradniki živilske administracije, ki katere načelnik je poljedelski tajnik Claude Wickard, so izjavili, da bodo predstavniki konzumentov dobili pozicije v tej administraciji. Ti so rekli, da Donald Montgomery, ki je nedavno resigniral kot pravni svetovalec agrarne tržne uprave, ni bil pravilno informiran, ko je podal izjavo, da konzumentje ne bodo reprezentirani v živilski administraciji.

Amerika povečala dovoz živeža v Rusijo

Washington, D. C., 7. jan.—Uradniki federalne živilske administracije so izjavili, da Rusija in druge zavezniške države dobivajo v zadnjih mesecih več živeža in drugih potrebščin iz Amerike. Dovoz živeža, zlasti v Rusijo, se je povečal za več odstotkov. Rusija in druge zavezniške države dobivajo ameriški živež, orožje, strelivo in druge bojne potrebščine v smislu provizij posojilno-najemniškega zakona.

Anglija naznanila registracijo za vojaško službo

London, 7. jan.—Delavski minister Ernest Bevin je naznanil, da se bo registracija fantov v starosti 18 let za vojaško službo vršila prihodnji teden. Vsi fantje te starosti se bodo morali registrirati.

Stavka na polju antracita

Devet premogovnikov ustavilo obrat

Wilkes-Barre, Pa., 7. jan.—Resno pomanjkanje trdega premoga je nastalo zaradi stavke rudarjev, ki je bila oklicana v znak protesta proti zvišanju unijske članarine. V stavki, ki se širi, je zavojevanih okrog 9000 rudarjev, članov unije UMWA.

Devet premogovnikov na polju antracita je moralo ustaviti obrat zaradi stavke. Ti premogovniki se nahajajo v bližini Wilkes-Barra in Serantona. Trije nadaljnji premogovniki so morali znižati obrat.

Uradniki distriktne organizacije UMWA so izjavili, da so rudarji zastavkali, ker je bila unijska članarina zvišana od enega dolarja na mesec na \$1.50. Rudarji zahtevajo tudi zvišanje mezd za dva dolarja na dan.

Detroit, Mich., 7. jan.—Petdeset mehanikov in strojnikov je zastavkalo v tovarni Chrysler Motor Corp., ko je bila zahteva za zvišanje plače za deset centov na uro odbita. To je že tretja stavka v tovarni te korporacije. Osemsto delavcev, ki so zastavkali v drugi tovarni te korporacije, se je včeraj vrnilo na delo.

Churchill morda obišče Ameriko

Diskuzija o situaciji v Afriki

London, 7. jan.—Možnost je, da bo premier Winston Churchill ponovno obiskal Ameriko in konferiral s predsednikom Rooseveltom o vojnih in drugih problemih. Vprašanje Churchillovega obiska je predmet živahnih diskuzij v londonskih političnih krogih.

Churchill se je nahajal v Ameriki pred šestimi meseci. Politični krogi pravijo, da je ponoven sestanek med njim in Rooseveltom zaželjiv zaradi razpletatodogodov in zadnjih tednih.

Med problemi, ki čakajo rešitve, je najbolj važna konfuzija, ki je nastala v francoski severni Afriki po umoru admirala Jeana Darlana, vrhovnega komisarja. Izzleda, da Velika Britanija in Amerika gledata na situacijo v Afriki vsaka s svojega vidika. Iz tega se lahko razvije konflikt med njima.

Angleški politični krogi so uverjeni, da bi konferenca med Churchillom in Rooseveltom rezultirala v razčiščenju pojmov. Nekateri angleški listi izražajo nezadovoljstvo s potekom vojnih operacij v severni Afriki in kritizirajo taktiko zavezniškega poveljstva.

Bivši ruski general v ameriški armadi

New York, 7. jan.—Aleksander Barmine, bivši ruski general, ki je pobegnil v Ameriko l. 1937 in se tako izognil možni eksekuciji v teku Stalinove čistke med generali, je stopil kot prostak v ameriško armado. On se nahaja v vojaškem taborišču pri Fort Dixu, N. J. Barmine je bil vojaški ataše sovjetskega poslanstva v Atenah, Grčija. Poziv, naj se vrne v Moskvo, je ignoriral in potem pobegnil v Ameriko.

Nelson zanika trenje z armado

Washington, D. C., 7. jan.—Donald M. Nelson, načelnik odbora za vojno produkcijo, je ponovno zanikal poročila o trenju med njegovim odborom in armado. Ta pravijo, da je trenje nastalo glede kontrole civilne ekonomije in produkcije streliva.

TIMOŠENKO NA LENINGRAJSKI FRONTI

Osiščni transporti bombardirani iz zraka

DVA VELIKA JAPONSKA TRANSPORTA UNIČENA

Glavni stan v Avstraliji, 8. jan.—V besni pomorski in letalski boji ob severovzhodnem obrežju Nove Gvineje, katera je še v teku, sta bila včeraj potopljena dva velika japonska transporta; eden teh, 14,000-tonski parnik, je bil natlačen z vojaštvom.

(Radio Berlin je včeraj prvič priznal, da se Nemci umičejo s Kavkaza "po določenem načrtu.")

London, 7. jan.—Maršal Semjon Timošenko, ki je bil razrešen dolžnosti kot poveljnik ruske oborožene sile na južni fronti, je sedaj poveljnik armade na 120 milj dolgi fronti med Leningradom in Starajo Ruso. Njegova sila je začela ofenzivo proti nazijski vojni mašini na tej fronti.

Poročilo, da je Timošenko prevzel poveljstvo ruske armade na omenjeni fronti, je dokaz, da so bile govorice, katere je širilo osišče, da je bil maršal odstavljen, neresnične. General Gregorij Žukov, junak obrambe Moskve v decembru leta 1941, je nasledil Timošenko kot vrhovni poveljnik sovjetske oborožene sile na ozemlju med Donom in Volgo.

Moskva, 7. jan.—Rusko poveljstvo je naznanilo okupacijo nadaljnjih 21 mest in vasi ter dveh železniških središč v ofenzivi na kavkaški fronti, ki se je pričela 19. novembra. Nemci so v tej izgubili 330,150 vojakov. Številno vključuje ubite, ranjene in ujetje vojakov.

Sovjetske čete so včeraj okupirale Marinsk, strateško mesto, ki je oddaljeno 82 milj od Rostova, kjer se reka Don izliva v Črno morje. Okupacija pomeni, da je nemška oborožena sila na ozemlju med Donom in Volgo obkrožena in da ji preti uničenje.

London, 7. jan.—Ameriški in angleški letalci so bombardirali osiščne vojaške transporte pri Bizerti in Sfaxu, Tunizija. Drugi roji zavezniških letal so istočasno metali bombe na osiščne ladje in parnike pri Soussu. Eden parnik je bil potopljen, trije pa poškodovani.

Admiralstvo poroča, da so angleške podmornice aktivne na Sredozemskem morju med Tunizijo in Italijo. V zadnjih treh dneh so potopile tri osiščne ladje v bližini Sicilije.

Washington, D. C., 7. jan.—Mornarični departament poroča, da so ameriški letalci s bombami razbili eno japonsko ladjo v bližini Aleutskih otokov pri Alaski, eno pa poškodovali. Prej objavljeno poročilo je omenjalo uspešne operacije ameriških bojnih letal proti enotam japonske bojne mornarice, zbrane v bližini Solomonskih otokov. Bombe so potopile japonski vojaški transport na Pacifiku, 300 milj severno od Guadalcanala, največjega otoka Solomonske grupe.

Melbourne, Avstralija, 7. jan.—Ameriški in avstralski letalci so včeraj bombardirali japonsko letališče pri Laeju, Nova Gvineja. Glavni stan generala Douglasa MacArthurja pravi, da so bombe razbile militaristične naprave in štiri protiletalske topniške baterije.

Avstralske in ameriške čete se pripravljajo za naskok na japonsko vojaško posadko pri Sananandi, severovzhodna Nova Gvineja.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE

JEDNOTE

Organ of and published by Slovane National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (Ivan Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (fiktivne, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom

PROSVETA

2857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (January 31, 1943), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Preobrazovanje ameriške ekonomije

Izraz "preobrazovanje" je morda slab v tem primeru. Beseda "prelivanje" bi mogoče bolj služila našemu pojmu. Kajti izpremembe, ki jih imamo v mislih, so podobne tekočinam, ki se pretakajo in zlivajo, da naredijo novo tekočino. Razvoj česar koli ne "gre" v pretiranih korakih ali po pikah, marveč "teče" v nepretrgani kontinuiteti. Ampak "preobrazovanje" je prijetnejša beseda od "prelivanja".

Bili so časi—komaj dobro desetletje je tega—ko nam je bila beseda "lastništvo" ključ do rešitve ekonomskega vprašanja. Kdor je lastnik kapitala, je gospodar dežele! Kdo je bil lastnik, oziroma kdo je imel lastnik? Legalno okrog dva milijona delničarjev. Američani imajo torej okrog dva milijona gospodarjev.—Nothing doing!—What?—

Ekonomska ekspert Peter F. Drucker je oni, ki pravi: Nothing doing, po naše: Saj ni res!—Legalno, da, imajo ameriške industrije še dva milijona lastnikov, toda lastnik ni več gospodar, pravi Drucker. Nič več! (So izjeme, ki pa ne pridejo v poštev.)—Kaj se je pa zgodilo?—Zgodilo se je to, da lastnik v ogromni večini ni več gospodar. Beseda "gospodar" pomeni danes nekaj drugega.—Kdaj pa se je to zgodilo?—V teku zadnjih desetih let, med veliko depresijo. V teh letih so dobili kontrolo nad ameriškimimi industrijami managerji ali upravitelji; delničarji so se iz raznih, morda stoterih vzrokov prostovoljno odpovedali kontroli in danes se motajo sem in tja, kakor brez glav. Fiktivno managerji, ki niso lastniki, danes kontrolirajo ameriški kapital. Oni so gospodarji! Gospodar je oni, ki kontrolira.

Poglejte v nacijsko Nemčijo, pogledajte v fašistično Italijo. Stari kapitalisti so tam še vedno lastniki—in to je vse. Samo lastniki. Gospodar pa sta Hitler v Nemčiji in Mussolini v Italiji. Ona dva kontrolirata vse kapital v deželi. Lastnik mora storiti, kakor mu ukaže. Za vse dobro v industrijah gre kredit diktatorju—za vse slabo gre graja lastniku. Lastnik je samo zato še tamka, da je odgovoren za krivdo, za kozle gospodarja-diktatorja. . .

V Ameriki—kakšna sreča!—še ni totalitarske kontrole nad kapitalom. Managerji kontrolirajo le industrije, banke, velike komercialne hiše itd., in žanjejo kredit, kolikor ga je—če pa gre podjetje na kant, so seveda krivi legalni lastniki, ki se ne brigajo za svoje "free enterprise. . ."

Peter F. Drucker seveda pravi, da je "manažerska revolucija" in kontrola v Ameriki le "vmesna faza", le prehodna stopnja v evoluciji ameriške ekonomije. Manažerska kontrola ne bo trajala dolgo—odnosno je že zdaj le nominalna. Ameriški kapital prehaja stopnjema pod kontrolo federalne vlade. Vlada že danes, med vojno, kontrolira vse glavne industrije do neke meje, ampak po vojni—napoveduje Drucker—bo kontrola vlade popolna. In vse to pride brez kakšne nasilne revolucije. . .

Drucker ima morda prav; mi ne vemo. Eno pa trdno vemo. Kadar koli pride industrijski kapital in z njim vred industrijski delavec pod kontrolo vlade, to je pod centralizirano politično kontrolo, in če bo to kontrolo izvrševala stupidna birokracija, tedaj bo za delavca—slabše kot mu je bilo pod privatnimi kapitalisti. Demokracije ne bo! In kjer ni demokracije, tam je diktatura—tam je tiranstvo.

Gospodarska demokracija je mogoča le v kooperativni družbi, v kateri je delavec kolektivno sam svoj gospodar.

Kljub vsemu temu—ali nas ne obvlada rdečica, ko teče velika socialna revolucija tik pred našim nosom, mi je pa ne vidimo, ker smo še vedno zatelebani v stare "plane" in dogme, po katerih se ne sme revolucija izvršiti brez nas? —

Reakcionarna politika se meša

Politični "demokratje" v južnih državah se odprto puntajo. Da so južnjaški "demokratje" veliki nasprotniki Roosevelta in novega deala, zagrizeni sovražniki delavskih unij in socialnih reform, je že davno znano. Zdaj pa javno groze, da bodo iz tega svojega nasprotstva izvajali konsekvence: najraje se b' odepili od Rooseveltove stranke in se združili v novi stranki s sebi enako mislečimi "demokrati" drugod in s konservativnimi republikanci.

Če reakcionariji z jugs to store, in če si izberejo novo, svojemu stališču primerno ime, da ne bodo več delali sramote imenu "demokratje" in "demokracija," bodo izvršili dobro delo. Morda bo kaj iz tega. Med republikanci starega kova se tudi nekaj meša. Čikanski McCormick s svojo nazadnjaško frakcijo vred, kateremu je Willie boljševik, minnesotaki governor Stassen pa socialist, takisto tipje za novo stranko "pravovernih Američanov," ki se še niso "prodali Angliji in Stalinu" in baš njemu so južnjaški "demokratje" zelo idealni. Morda se bo res kaj skuhalo iz tega.

Vendar dvomimo. Južnjaki zasledujejo ekonomske interese, ki so na severu, vzhodu in zapadu Združenih držav crknili že med prvo svetovno vojno. Kapitalizem na ameriškem jugu je kasta zase, ki je najmanj pet in dvajset let odzad za ostalim ameriškim kapitalizmom. Dokaz temu je dejstvo, da južnjaki očitajo kapitalizem po ostali Ameriki, da so kapitulirali pred delavci. . . In južnjaškim kapitalizmom so delavci in zamorec eno in isto. Oni ne bodo—pravijo—kapitulirali pred črnci, pa magari je potrebna še ena civilna vojna! —

Civilne vojne vsekakor ne bo več na ameriškem jugu. Ostala republika je dovolj močna, da sčasoma nauči južnjaške barbare pameti in demokracije.

Glasovi iz naselbin

Kaj se vendar godi v Jugoslaviji?

Chicago, Ill.—Upoštevaajoč resnost časa z ozirom na bodočnost naših bratov onkraj morja in razumevaajoč potrebo edinstva v teh časih je bilo od strani naprednega elementa med nami v javnosti veliko tolerance. Upoštevala so se priporočila, da ne "zibat čolna", v katerem sedmo skupno z ljudmi raznih prepričanosti za doseg cilja: poraz osišča, združeno Slovenijo ter Jugoslavijo in končno federativno Evropo. Toda znamenja bolj in bolj kažejo, da se tega principa ne držijo v nasprotnih taborih, ampak obratno izboljšje čoln tako, da iz njega spravijo vse, kar je še kaj liberalnega, da bo v novi Jugoslaviji—če bo sploh restavrirana—in Evropi v splošnem zopet vse po starem: izkoriščanje ljudskih mas, pomanjkanje, priprave za nove vojne itd.

V kolikor se stvari tičejo Jugoslavije, je poslednje čase stopila precej v ospredje zadeva generala Draže Mihajloviča, katera bi se najbrže sploh ne pojavila, če bi si ubežna jugoslovanska vlada pred javnostjo toliko ne prizadevala omalovažiti ljudske armade, znane pod imenom "partizani", ali če bi rabila več razsednosti in skušala nasprotja vsestransko ublažiti, namesto da priliva olje ognju že tako preveč razplamtelih nasprotov. Ako je armada partizanov res na napačni poti in da zna njeno postopnje končno škodo vati skupnim interesom jugoslovanskega ljudstva v domovini, tedaj bi bila potreba in dolžnost vlade storiti vse, kar se v danih okoliščinah stori da, da se doseže ehotnost med obema armadama oziroma nju ni m poveljstvom. Obe armadi — Mihajloviča in partizanov — tvorita jugoslovanske državljane in domneva se, da sta obe sovražnici osišča. To pomeni, da bi morali biti v očeh vlade, ki nastopa kot zastopnica ljudstva, obe enako upoštevali. Ampak od sedaj vsa znamenja kažejo, da zamejna jugoslovanska vlada ni reprezentativna skupina jugoslovanskega ljudstva in kot taka naravno podpira samo tisto vodstvo v Jugoslaviji, katero je lojalno vladi in monarhiji. Jugoslovanski ljudstvo je zanjo postranskega pomena.

Med ameriškimi Slovenci je bilo do zadnjih časov malo slišati o kakšni ljudski armadi v Jugoslaviji, dasi, kakor se govori in poroča, je bila ista organizirana že leta 1941. Kpčno je vendar prišel naš ameriški pisatelj Louis Adamič, kateri je v novembrski številki Cankarjevega glasnika in pozneje, dne 19. decembra v "The Saturday Evening Postu", povsem objektivno posvetil nekoliko več luči na armadi generala Mihajloviča in partizanov. (Škoda, ker niso tudi drugi slovenski listi po deželi ponatisnili njegovega članka.)

Afera Mihajloviča in partizanov je sedaj postala javna zadeva, s katero se ne pečajo samo ameriški jugoslovanski naseljenci, pač pa tudi Čehi in ameriško časopisje ji posveča precej pozornosti.

Tako vidimo v reviji "The Nation" z dne 28. novembra 1942 članek izpod peresa Ralpa Batesa "Mihajlovič and the Partizani", ki piše med drugim tudi sledeče:

"Liberalni podporniki jugoslovanskega vprašanja tukaj in v Angliji smatrajo, da en vzrok nesporazuma v Jugoslaviji je, politična ignoranca nezkušenega generala, ki je vojak, ne pa državnik. To je mogoče, ne more se pa prezreti dejstva, da zamejna kraljevska vlada ni reprezentativna skupina, pač pa po večini stoji iz dvornih nastavljenec, vojaških mož, duhovščine, birokratov, posameznikov privilegirane razreda in politikov starih šol. Kljub temu, da so nekateri teh iskreni patrioti, kraljevska vlada ni še pokazala nobenega razumevanja revolucionarnega gibanja te vojne."

Z drugim besedami povedano: zamejna jugoslovanska vlada

da bo storila le toliko, kolikor bo videla potrebno za svoje in kraljevske familije interese. Kakšnih reform po vojni—če bi imela še kaj govoriti—ne mara in ker se sliši, da so "partizani" za spremembe in reforme, general Mihajlovič pa vladni zastopnik, je umevno zakaj zadnjega podpira.

Pred nekaj tedni je na radiu "March of Time" o "partizanih" povedal nekaj zanimivosti neki Pavlich, in sicer je rekel, da partizanska armada šteje do tristo tisoč vojakov, med katerimi je 25% žensk. Zanimal je tudi trditve, da imenovana armada sestoji iz komunistov, pač pa so v nji vsi oni, ki so pripravljeno boriti se in tudi umirati za Jugoslavijo toliko časa, dokler ne bo otrebljena vpadalcev. Obratno pa ravno sedaj čitamo med vestmi, ki so Draži Mihajloviču pripeljane, da je vodja Partizanov ogrski komunist Kosta Nagy, kateremu je predvsem zato, da se pomaga sovjetski Rusiji. Ampak nerazumljivo je pri tem to, ker se že poroča o komunistu Nagyju kot voditelju partizanov. Zakaj bi se ne omenilo, da so v isti armadi kot voditelji tudi star polkovnik Savo Orovič, Peter Dapchevič, Vlado Rukavič, poslanec Marko Vujčič, Peter Strugar, Jernej Posavec in duhovnik Zechevič? Ali ne izgledajo taka poročila preveč pristranska in poročana predvsem z namenom škoditi ugledu partizanske armade v Jugoslaviji, katera se mogoče povsem ne strinja s politiko zamejne vlade?

Prav na isti način, kakor se je pred vstopom Rusije v vojno pisalo o isti, kar se danes zanika ter popravlja, češ, da so bila napačna poročila in informacije, se danes poroča in piše o Mihajloviču in partizanih.

Koliko so vsa zadevna poročila zanesljiva, bodisi od ene ali druge strani, je težko reči. Komu naj zaupamo in kdo govori resnico? Za svojo osebo in na podlagi prejšnjih izkušenj moram reči to, da na poročila, ki prihajajo iz Londona, Ankare, Kaira in še manj pa iz Rima, ne dam posebno veliko.

Kar bi mi radi vedeli in je za nas važno, je resnica, kaj se v Jugoslaviji godi, pa ničesar drugega. Če je general Draža Mihajlovič jugoslovanski in ne le srbski junak in če se njegova armada bori za Jugoslavijo ter njeno ljudstvo, je upravičen do vsestranske podpore ameriškimi jugoslovanskimi priseljenci. Ako so pa poročila o partizanih zanesljiva, namreč da se le njihova armada resno bori proti osišču in da Mihajlovičeva čaka ugodnega momenta, kdaj bo padla po partizanih in vpostavlila Veliko Srbijo, potem pa za služiti vse obojanje od strani onih, ki so za skupnost Jugoslovancov v eni državi in vso podporo zaslužili le partizanska armada brez ozira, kaj so njeni politični cilji. Tisti, ki se borijo proti sovražnikom na bojnih poljanah, Amajo vso pravico tudi do ločati forme vlade bodoči državi in nihče drugi.

Nepobitna resnica je, da tisti, ki so več ali manj naklonjeni Draži Mihajloviču, ne kažejo posebne tolerančnosti do partizanov, dasi ne morejo prirediti, da je Mihajlovič to, kar se poroča javnosti od strani onih, v čigar interesu mora biti tak legendarni general v Jugoslaviji.

F. A. Vider.

S pota

Dne 1. decembra 1942 sem po dolgem presledku zapustil tako zvano mrzlo Minnesoto. Dasi sem se branil te poti na Slovenski narodni kongres v Cleveland, me je pismeno povabil brat Kobi iz New Dulutha. Dasi sem mu dopovedoval, da je bolje, da gre on, ni vse nič pomagalo. Moral sem ubogati klic bratov in sester SNPJ, KSKJ, ABZ in SZZ (zastopal sem namreč društva iz New Dulutha).

Tako sem skoraj v topleni vremenu zapustil Duluth, v Chicagu pa sem našel na velik mraz. Pomotoma sem vzel na-

pačno poulično, da obiščem brata Moika in druge v glavnem uradu. Ko sem se večkrat presedel, sem jako ozebel in končno ves premražen pridem k Bergerju, ki ima hotel in gostilno poleg glavnega urada SNPJ. Tam sem se ogrel in postregli po mi s finim čajem in z okusno kapljico. Tako okrepan sem se podal proti Clevelandu na Slovenski narodni kongres. (O kongresu imam svoje podatke in jih bom čez čas objavil. Sedaj premišlujem in vse odobravam, kar razni dopisniki pišejo. Torej o SNK pozneje.)

V Clevelandu sem se zamislil v krasno zagrinjal na odru največjega Slovenskega narodnega doma v Ameriki, ki predstavlja Slovenijo. Opazil sem tudi vse povoljno v Slovenskem muzeju. Ko hitro minejo "vojni viharji", pošljem muzeju še mnoge stvari, ki jih imam shranjene v treh bankah, ki so mi dale brezplačen prostor.

Sedaj pa naj omenim kot prvo novico v letu 1943 o smrti Neže Zalokar, članice SNPJ, ki je umrla med stari in novim letom v bolnišnici St. Mary v Duluthu. Smrt jo je rešila silnega trpljenja. Pokojna sestra SNPJ je prišla nekje z Dolenjskega na Ely, Minn., k svojim sorodnikom kmalu po zadnji svetovni vojni, kjer tudi zupača poleg moža dve odrasli hčeri in več sorodnikov. Njo sem večkrat dnevno obiskal in jo tolažil, da bo šla kmalu domov. V mislih sem imel dom—smrti, ki jo je rešila trpljenja. Poleg nje je bilo dnevno več sorodnikov, ena od njenih hčera in mož pa noč in dan.

Naj pojasnim mnogim, ki so mi rekli, da dobro zgledam in kaj delam v bolnišnici. Stvar je sledeča: Ko sem pred leti po več operacijah in drugih boleznih prihajal k zdravnikom v Duluth, kjer imam važne zgodovinske zbirke, mi je vrhovni zdravnik dal navodilo, naj začasno pridem v to mesto. In od takrat sem tukaj. Od časa do časa se udeležujem druženjih se ali drugače obiščem železno okrožje. Podnevi živim v St. Mary's Hospitalu, potem pa v hotelu.

To zato omenjam, ker so mi v Clevelandu mnogi omenili, kaj delam v bolnišnici, ker tako dobro izgledam. Da, imam dobro zdravniško in tudi drugo pomoč. In tako se bolje počutim kot kak bankir ali veljak, ki se je vedno silil v ospredje in se pehal za osebo slavo. Dnevno obiskujem bolnike in delam, kar hočem. In tako sem zadovoljen z vso postrežbo v St. Mary's Hospitalu. Moj naslov pa je—General Delivery, Duluth, Minnesota.

Matija Pogorelec.

Prijetelju v slovo

West Middlesex, Pa.—Dne 14. decembra sem bil obveščen po Johnu Novaku in potem še po Jovu Godinu, da smo telefonsko obveščeni iz Clevelanda, da je tam umrl John Grebenec, oziroma ga je avto povozil 11. decembra, ko je šel na delo. Odepjan je bil v bolnišnico, kjer je 14. decembra za vedno zatisnil oči.

On je imel pred leti enako smolo. Ko se je vračal z dela, ga je povozil trok in odepjan je bil v bolnišnico. Takrat sem ga tam obiskal, ko se je boril s smrtjo. A kot prava slovenska greha in obenem tudi šentjurec, je takrat premagal smrt. Zdaj pa je dobil hušji udarec in je moral podleči poškodbam.

Pokojni John je bil doma iz vasi Udje, fara Šentjurec (moja fara) pri Grosupljem. Če se ne motim, je bil ob smrti star 72 let (ne 62 let, kot je bilo poročano v Domačih vesteh). V Ameriki je bil 43 let. Mislim, da je prišel najprvo v Minnesoto, kjer se je poročil z Rozi Skul, ki je doma iz vasi Pece (moja sosedja). Ker je bil John od mene starejši, ga doma nisem dobro poznal, dasi vem za njegovo vas iz Grebenecove hiše. Njega in njegovo družino sem spoznal v Clevelandu, kjer sem ga obiskal in tudi oni so bili večkrat pri nas. John se je rad pohvalil, da je bil v stari domovini vojak takrat kot moj brat, katerega že tudi krije rodna gruda od leta 1938.

Da se Grebenecovega pogreba nisem mogel udeležiti, je vzrok moje sedanje delo, pa tudi odmerki gasolina. John je zapustil žalujoco ženo in že odraslo

družino. Naj mu bo lahka ameriška zemlja, sprogi in ostali družini pa izrekam moje globoko sožalje.

Anton Valentičič, 262.

O pokojnem bratrcu in obisku

East Molins, Ill.—Želim malo poročati o mojem pokojnem bratrcu Jovu Serku, ki je bil povozen od avtomobila 10. decembra. Doma je bil iz Velikega Černela pri Stični na Dolenjskem. Jože ni poznal matere, kajti mu je umrla, ko mu je bilo osem dni. Vzela ga je njegova stara mati, pri kateri je živel do šestega leta, potem pa pri nas do 18. leta.

Tedaj se je namenil, da si gre iskat boljše življenje v novo deželo, v Združ. države, toda so ga v Ljubljani nazaj vrnili. Ampak tega se ni ustrašil in drugič se mu je posrečilo. Tako je prišel k stricu v Pennsylvanijo. Potem sva šli jaz in moja mama za očetom v Ameriko. Ko je izvedel, da smo v Minnesoti, je tudi on prišel tja. Po nekaj mesecih se je vrnil v Pennsylvanijo, kjer se je poročil s svojo izvoljenko. Tam se jima je rodil sin, nakar sta zopet prišla v Minnesoto v Biwabik, kjer je ostal do svoje nepričakovane smrti. Zapustil je dva sinova, brata in podpisano sestrično. Eden njegovih sinov, Johnny, je v Greenlandu v službi Strica Sama, Jovi je pa pri nas že nekaj časa, toda tudi on pričakuje, da bo kmalu vpoklican. Pokojnemu Jovu blag spomin!

Ko smo dobili obvestilo, da je bil do smrti povozen, sva se z možem odpravila v Minnesoto, da ga spremiva k večnemu počitku. Tako sva bila z možem letos že dvakrat v Biwabiku. Najprvo, ko je umrl njegov stric Matt Kastelic, drugič pa na njegovem pogrebu. Zahvalim se mojemu bratrcu Johnu in njegovi ženi za gostoljubnost. Tudi ne smem pozabiti Jacka Karšiča in njegove žene, ki sta nas povabila na večerjo. Naravno smo se sestali tudi s prijatelji in znanci.

Ko smo prišli domov, je bilo tako mrzlo, da je škripalo pod nogami. Ker je bilo samo še par dni do božiča, se je bilo treba pripraviti, da napravim kaj boljšega za pod zob. Otroci so že prej prinesli domov darila in jih dali pod božično drevo. Vsi so se veselili, da bo božič bel, toda je sneg skopnel. Namesto snega je padal dež. Tako je bilo v praznikih kot v jeseni.

Mary Prosen, 286.

Popravek

Slovan, Pa.—Želim popraviti moj dopis z dne 18. decembra, v katerem sem poročala o smrti moje svakinje mrs. Agnes Anzlovar, ki je umrla 16. novembra. Rojena je bila v vasi Fara pri Kočevju in umrla v Slovanu. Vsem prijateljem in znancem iskrena hvala, posebno pa društvu 241 SNPJ, ker so se tako bratsko izkazali ob njeni smrti. Ker sem v prvem dopisu pozabila omeniti njeno ime in kje je bila rojena, naj znanci zamejeto to na znanje.

Karolina Papeš, 241.

Barbičeva kolona

Cleveland.—Danes je srečno novo leto in evo vam prvega dopisa! Dočim jih je mnogo, ki se ponašajo, koliko so ga spili in kako je bilo "sipoči lušno", sedaj jih pa glava boli, je kljub temu pri nas vse po stari navadi. Razlika je le v tem, da nam danes ni treba delati, dočim smo morali na božični dan, čeprav sem rekel klerku, ko sem popoldne prišel na delo: "How about getting off? I would like to go to church!" Le prijazno se mi je nasmehnil. Dogotovili smo pozno, ker smo ob osmih zvečer imeli nezgodo in radi tega nisimo mogli na veselico kluba 49 JSZ, ki ima po naši ideji še vedno zabavo na božični dan zvečer. No, če bomo živeli, se lahko oglasimo drugo leto, oziroma letos 25. decembra.

Oni dan sem videl sliko urednikov The Cleveland Pressa, kakor so se zalagali s sendviči iz konjskega mesa in hvali, kako je dobro konjsko mesto. Če bi bil pred par leti kdo kaj takega priporočal, kar sedaj priporočajo ti uredniki, bi ga poslali v no-rišnico, češ, da je "crazy". Ampak časi se spreminjajo in tako se spreminja tudi naš toliko opevani življenjski standard v

Ameriki. Ko sem prišel v Ameriko, so bili še psi tako izbirni, da niso marali zivinskih jeter za kosilo, sedaj pa nam priporočajo, kako sladko je konjsko meso!

Meni se zdi, da sem bil leta 1901 deležen konjskega golaža v Gradcu na Štajerskem, ko smo potovali v Leoben. Vsaj tako nam je rekel Jože, naš vodja, da je "ihahaha". No, pa kakor se časi spreminjajo, tako se počasi spreminjajo tudi želodci. Toda če bi danes vedel, da imam pred seboj konjsko meso, se mi zdi, da bi se mi želodec obrnil in bi bilo treba "plumberja", da bi ga zopet spravil v red. Na drugi strani pa, če pomislim, ako bi živel v kakšni okupirani deželi v Evropi, bi bil najbrže vse tudi konjskega mesa. Torej je vse odvisno, kje živiš in v kakšnih okoliščinah.

Ni nič novega, kar nam piše bolnik Zupančič, da jih v Mercy Hospitalu v Pittsburghu pitajo s korenjem kakor zajce, da bi jih odebili, kajti korenje je redilno vsaj za zajce. Obenem je pa tudi dobro za "high blood pressure!" Ampak naj se vrnem še h konjskemu mesu.

Neki Sal Calò piše v Cleveland Pressu, da je vsa publiciteta o konjskem mesu "bluff" in da gre predaleč. Kajti krmna za konja stane prav toliko kot krma za kravo ali vola. On meni, da gre le za to, da se tolaži ljudstvo, češ, vojna je tukaj in jej, kar dobiš in molči! Nekdo drugi zopet pravi: "Ko sem stavljal na dirkališne konje, so mi dajali glavobol; sedaj, ko jem konjsko meso, pa dobim želodčni bol." Jaz sem povabil moje irske prijatelje, ki radi jedo "cornbeef and cabbage", naj pridejo na moj "party", da jim bom serviral "horse meat and cabbage". Ali pa oslovsko meso, ker tudi osel dobi dosti publicitete—kot naš Ribničan—in njegovo meso je gotovo okusno.

Naše državne likerske prodajalne so poročale v četrtek, da so bili njih predali ali police polne zaloge, nekdo pa je rekel: "Danes so pa žledolci polni likerja. . ." Zdi se mi, da se ta "nekd" ni zmotil, kajti videl sem dolge vrste "kastumarjev", ki so čakali pred likerskimi prodajalnami, da pridejo na vrsto. Človek, ki ima kaj pameti, pomiluje take ljudi, ki mešajo pomet s štopsom. No, pa taki so in taki ostanejo, ali kakor je dejal oni, ki je bil pri neki gospodinjici na hrani in je dan za dnevom serviral eno in isto: "Hebrew 138, Hebrew 138. . ." Ker niso vedeli, kaj to pomeni, so iskali v svetem pismu, kjer se je glasilo v 138. vrsti: "Kristus včeraj, Kristus danes, Kristus na veke. . ." Ti "veseli bratci" pa so ga pili včeraj, ga pijejo danes in ga bodo pili, dokler jih ne dobi pogrebni.

Pri nas, ki smo se tako borili za poobčinjenje "štrikare", smo pozabili, da imamo tudi privatno Cleveland Illuminating Co., ki nam razsvetljuje naše ceste in domove, ne pa naših butic. In v letu 1942 je ta družba dala na stran "za deževne dni" samo \$16,712,515, kar je pač veliki več kot pa je mesto plačalo za poulično železnico. In pomislite, da mesto plačuje tej družbi za rabo vse elektrike pri poulični in v Public Auditoriumu. Nam se zdi, da bi se bolj izplačalo poobčiniti to javnopravno družbo kot pa "štrikare".

Na odgovornih pozicijah pri mestni upravi imamo slovenske može, ki vodijo mestni biznis za nas drage rojake. In kako srečni smo, da imamo svoje ljudi, ki nas zastopajo. Tako tudi "socialisti" ne smejo pozabiti, da priporočajo le "naše" ljudi brez ozid. (Dajle na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 8. januarja 1923)

Domače vesti. V Russelltonu, Pa., je Jos. Šušman v prepričnem nožem umoril Johna Bizjaka.

Delavske vesti. Rudarji se že pripravljajo na stavko za 1. aprila.

Inozemstvo. Konferenca v Lausannu počasi umira, medtem ko Francija spet grozi z invazijo Nemčije.

Sovjetska Rusija. Členerin, sovjetski komisar zunanjih zadev, je ostro protestiral, ker Rusi niso bili zraven, ko so sestavljali pogodbo glede Dardanel.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

Mrinja Jugoslovanov napram osišču neprestano narašča

London, 22. dec. (Posebno poročilo dopisnika bostonskega Christian Science Monitorja E. Berga Holta).—Poslednje vesti iz Jugoslavije poročajo o naraščajočem odporu hrvaškega naroda napram dr. Ante Paveliču, hrvaškemu kvizlingu, njegovim pripadnikom in vsem silam osišča.

Najbolj razveseljivo je v sedanjem položaju na Hrvaškem dejstvo, da se v zadnjem času pogosto združili hrvaški in srbski patrioti v cilju skupnega nastopa in boja proti osišču—kljub ogromnim naporom nacifašističnih oblasti, da poglubo razdor med obema narodoma in tako olajšajo in izboljšajo svoj položaj.

Del svobodoborcev na Hrvaškem—neznano je ali gre za Srbe ali Hrvate—se je podredil jugoslovanskemu vojnemu ministru, generalu Draži Mihajloviču.

Srbski ministrski predsednik, general Milan Nedić, je ravno zdaj začel z novo akcijo napram organizaciji generala Mihajloviča. Verjetno je, da sedanje sorazmerne neaktivnosti generala Mihajloviča ne smatra za dokaz slabosti ali pomanjkanja ljubezni do domovine, kar trde različni krogi, temveč da jo pripisuje želji generala, ohraniti svoje vojaške sile za najugodnejši čas njegovega boja za svobodo.

Dočim vodeče osebnosti Nedićevega režima odkrito nastopajo proti generalu Mihajloviču, je videti, da nekateri izmed manj važnih uradnikov Mihajloviču niso nenaklonjeni. Tukajšnji opazovalci mislijo, da je ravno to dejstvo najbolj razburljivo druge stranke gerilcev, ki so zvedeli o tem prijateljstvu, a niso videli, da so nekateri izmed Nedićevih pristaev dejavno njegovim nasprotniki.

Ako je ta ocena pravilna, potem je spor v nekaterih zavezniških krogih, ki je nastal v zavesti generala Mihajloviča in drugih gerilcev, edino le osišču koristno. To nesporazumjenje v Jugoslaviji in izven nje more biti v dobro edino le politiki osišča.

Ravno tako kakor trpi Nedićeva vlada zaradi nezanesljivosti uradništva, tako ima tudi dr. Ante Pavelić, hrvaški kvizling, velike težave v svoji organizaciji. Eden izmed njegovih ministrov je pred kratkim javno priznal, da obstoje homatije in zapletljavi v vrstah domobrana, Paveličeve redne armade. Izjavil je, da bo treba razrešiti te zapletljave z "vpoklicem v službo novih častnikov in novega častništva".

Z vsjo jasnostjo je videti, da Paveličev režim ne more več zaupati nikomur in se naslanja edino le na teroristično organizacijo ustašev, ki so zdaj njegova edina zanesljiva opora.

Drugi Paveličev minister Šole je nedavno poslal poziv dr. Vladku Mačku in članom hrvaške

seljačke stranke, naj povežejo svojo usodo z "Neodvisno Hrvasko".

Poziv je ostal seveda brez odgovora. Mnogi izmed pripadnikov dr. Mačka so v vrstah gerilcev in razdirajo železniške in poštne zveze ter napadajo čete osišča in ustaške oddelke—v nezposobnem boju proti osvojevalcu.

Zanesljiva poročila trde, da Hrvati prav kakor Srbi zaposljujejo veliko število Italijanov in tudi Nemcev, ki bi bili osišču potrebni druždž, posebno zdaj, ko se afriška ofenziva razvija ugodno za stvar zaveznikov.

Neznano je, v koliko jugoslovanski uporniki sodelujejo z onimi na sosednjih ozemljih. V južni Srbiji, ki je bila priključena Bolgarski, so nekateri Bolgari vršili zverstva proti Srbom, toda osišče govori tudi o britanskih agentih in komunistih, ki so bili aretirani v raznih krajih na Bolgarskem, vključno Sofiji. Nekateri izmed njih so bili v zvezi z jugoslovanskimi patrioti.

Odpor Bolgarov proti osišču je pripisati predvsem popularnosti Rusije, ki je Bolgarsko osvobodila izpod turške jarma, in gospodarskim težočam, povzročanim po Nemcih, ki so pograbili ogromen delež poljedelskih pridelkov na Bolgarskem.

V preteklih šestih mesecih je Bolgarska baje izvozila skoro petino več pridelka nego v istem času preteklega leta. Zaloge so se zmanjšale in so zdaj po žetvi, ki je bila izpod povprečne, manjše nego prej.

Med bolgarskimi kmeti radi tega nezaupanje in nezadovoljnost zavzema čedalje večji obseg, prekupevanje z živili, špekulacija in draginja pa naraščajo vzporedno s padanjem vrednosti leva.

Drugi sosed Jugoslavije, Albanija, razpolaga s precejšnjim številom gerilskih skupin v severnem, centralnem in južnem delu ozemlja. Upati je, da bosta izjavi Hulla in Edena pripomogli k ojačenju gerilskih oddelkov v tej deželi. Toda Jugoslavija in Grčija proučujeta zelo pazljivo obe izjavi, boječ se, da ne bi anglosaški demokraciji podpirali takih albanskih teritorialnih aspiracij, ki bi šle na škodo teh dveh dežel.

Pretirane teritorialne ambicije nekaterih balkanskih narodov najbolj ovirajo učinkovito sodelovanje vseh narodov na Balkanu. Nekateri albanski krogi so močno prevzeti radi tega, ker je osišče odstopilo kosovsko oblast jugoslovanskega ozemlja takozvani albanski državi.

Popolnoma pri tem pozabljajo, da je bil edini namen te obmejne korekture, povečati kolonialno posest Italije na Balkanu in obenem odtrgati Srbiji košček ozemlja—Nedićeva marionetna država je imela biti čim manjša.

Razmere v tem predelu Balkana so še bolj zamotane zaradi tega, ker Grki že od nekdanj zahtevajo zase del južne Albanije—oni del namreč, katerega so

bili zasedli v teku svoje kampanje proti Italijanom pred dvema letoma. Grki zahtevajo, da se ta del Albanije iz etnografskih razlogov priključi grški provinci severnega Epira.

Ko že govorimo o Grčiji, naj omenimo tudi, da na njenem ozemlju aktivnost gerilcev neprestano narašča. Nekatera poročila, objavljena v Londonu, trde, da je gerilsko vojskovanje zavzelo tak obseg, da je osišče poslalo v Grčijo od 10 do 12 divizij, ki so zdaj stalno nastanjene tam, katerim je treba prističiti tri ali štiri v Albaniji in morda 15 do 20 v Jugoslaviji.

Novo uporno gibanje na Grškem je povzročilo osišče s svojim poskusom, da vpokliče celokupno za delo sposobno moško prebivalstvo k prisilnemu zidanju fortifikacij na obalah.

Mnogo je Grkov, ki so raje pobegnili v planine. Nikakor nočejo proti svoji volji postati orodje svojih lastnih sovraznikov in jim pomagati skovati še težje verige.

Odpor hrvaškega naroda

New York, 24. dec. (JIC).—Bostonski Christian Science Monitor je objavil dne 22. decembra poročilo iz Berna, ki trdi, da bo Balkan "eksploziral" kakor hitro bodo zavezniški izvršili svoj napad na evropsko ozemlje. Poročilo raziskuje s posebnim zanimanjem položaj v Rumuniji in na Madžarskem. Govora je tudi o razmerah v Jugoslaviji—posebno o Hrvaški Državi.

"Na Hrvaškem je opozicija Hrvatov proti ustašem dr. Ante Paveliča morda celo še večja, nego ona srbskega dela prebivalstva.

Nemiri, ki so izbruhnili na Hrvaškem, postajajo čedalje bolj nevarni. Guerilci, ki imajo svoja zatočišča v planinah, rušijo železniške proge in vsake vrste tehnične naprave, katere je težko zopet popraviti in to le z uporabo številnih delovnih sil. Okupacijske čete imajo radi tega vedno več posla in so bile nedavno ojačene. Nemci so baje poslali na hrvaško ozemlje nekatere čete, ki so jih imeli v rezervi na ruski fronti, v Ukrajini.

Bojazen pred novo krizo v Afriki

Amerika podpira politika Peyroutona

London, 7. jan.—Ameriški državni department je sугeriral generalu Giraudu, ki je nasledil umorjenega admirala Jeana Darlana kot vrhovni komisar francoske severne Afrike, naj podeli Marcelu Peyroutonu, ki je igral važno vlogo v politiki Lavalove vlade v Vichyju, pozicijo v svoji administraciji. V Londonu prevladuje mnenje, da bo nastala nova kriza v Afriki, če bo Giraud pristal na sugestijo državnega departmenta. To bi razkačilo odbor borbenih Francozov, kakor tudi angleške progresivce, ki so obojalski dogovor, katerega je ameriški general Dwight D. Eisenhower sklenil z Darlanom po invaziji severne Afrike po ameriških in britanskih četah.

Slučaj Peyroutona je problem, ki ga bo moral rešiti Harold MacMillan, reprezentant britskega vojnega kabineta v francoski severni Afriki. On je pravkar dospel v Alžir, glavno mesto Alžirije, iz Londona. Britski krogi, ki so za vzdržitev solidarnosti z Ameriko, se hočejo izogniti novim komplikacijam, ki lahko nastanejo v severni Afriki. Oni so za to, da zunanji minister Anthony Eden takoj odpotuje v Washington in tam pojasni situacijo. Drugi predlagajo, naj Churchill ponovno obišče Ameriko in konferira z Rooseveltom, državnim tajnikom Hullom in drugimi amerišskimi uradniki.

Peyrouton je star 55 let in odvetnik po poklicu. Večino dobe svoje kariere je prebil v francoski kolonialni službi. L. 1930 je bil generalni tajnik v Alžiriji, tri leta pozneje pa je bil imenovan za generalnega tajnika v Tuniziji. Uresničujoče se sedaj, na naših bojnih poljanah, in ko bodo ustvarjeni, bo to v veliki meri zaslug naših dijakov in znanstvenikov.

Slika kaže razbito francosko bojno letalo v nekem kraju severne Afrike.

Proslava v Poljskem inštitutu

(Poljski inštitut znanosti in umetnosti v Ameriki, kakor se imenuje Poljska akademija znanosti in umetnosti v izgnanstvu, je skupno s komitejem poljskih znanstvenikov v Ameriki "Kosciusko" priredil dne 18. decembra 1942 komemorativni večer v počastitev poljskih znanstvenikov, ki so umrli od septembra 1899 dalje. Zborovanje, katerega so se udeležili izbrani zastopniki poljskega, ameriškega, čehoslovanskega in jugoslovanskega kulturnega sveta; je otvoril predsednik bivše Poljske akademije in sedanjega inštituta profesor Halecki, ki je po kratkem nagovoru in prečitanju mnogih brozjavnih pozdravov predal častno predsedstvo profesorju E. G. Payneju, dekanu pedagoške šole newyorške univerze. Kot govorniki so nastopili profesor Stephen P. Duggan, ravnatelj Inštituta za mednarodno vzgojo, profesor Alfred Senn od pennsylvanijske univerze, profesor Oscar Halecki, profesor Boris Furlan in profesor Rafael Tausenichlag, pomožni ravnatelj Poljskega inštituta. Central and Eastern European Planning Board je zastopal predsednik minister Sava Kusanović. Duggan je govoril o rekonstrukciji vzgoje v povojni Poljski, Senn o dolgi človeštva napram Poljski, Halecki o izgubah poljske kulture v drugi svetovni vojni, Tausenichlag o pokojnem profesorju Estreicherju. Adresa profesorja Furlana se v prevodu glasi:)

Kot predsednik vzgojnega komiteja srednje in južno-vzhodnega evropskega Planning Boarda (Central and East European Planning Board) ter kot član jugoslovanske univerze v Ljubljani, si štejem v veliko čast, pridružiti se komemoraciji tega izbranega zbora mučenilstvu poljskih učencev in dijakov, ki so se uprli tlačitelju.

Zaprta vrata naših univerz so simbol teme, ki je zasenčila Evropo. Nacifašisti dobro vedo, da morejo ukloniti narode, ki, ako prej ubijejo njih duha. A kje drugod, kakor na naših univerzah, je živel ta duh, predstavljajoč narodovo hrepenenje po znanju in po izboljšanju človeških odnosov? Sledče Baconu smo smatrali, da je znanost sama posebi sila in nismo stremeli za tem, da bi iz znanosti napravili orodje nasilja. Postaviti znanost preko naroda v službo človeštva, ne pa zlorabljati znanost kot orožje proti človeštvu, to je bil vedno vzgojni cilj naših univerz.

Zato se v tej uri žalovanja s ponosom spominjamo naših zavodov učenja. Ko je prišel čas preizkušnje, niso klonili. Ker jih tujec ni mogel izrabiti v svojo korist, jih je moral zatreti.

Danes se borba za obče kulturne vrednote istovetno z bojem za fizični obstoj naroda. Danes kakor v preteklosti so naši dijaki in vzgojitelji v sprednjih vrstah tega boja. Že dolgo pred prvo svetovno vojno so bile naše univerze nositeljice idealov narodne svobode in dostojnosti v mednarodnih odnosih. Naši dijaki in učitelji so se borili za svobodo in ednost Poljske in čehoslovške, za svobodo in ednost vseh Jugoslovanov. A več kot to — a preroškim pogledom mladine so zautili potrebo po širših enotah v srednje in vzhodno evropskem prostoru. Že dolgo pred prvo svetovno vojno so naše jugoslovanske dijake privlačevala stara kulturna središča v Pragi in Lvovu, Krakovu in Brnu. Vračali so se domov in širili načela bratstva in ljubezni med našimi narodi, predhodniki ideje širših in bolj smelih političnih formacij. Ni bila njihova krivda, če se ti ideali niso uresničili. Uresničujejo se sedaj, na naših bojnih poljanah, in ko bodo ustvarjeni, bo to v veliki me-

ri zaslug naših dijakov in znanstvenikov.

Kako globoko ukoreninjena je bila zavest naše skupne usode, dokazuje delovanje Jugoslovansko-čehoslovške dijaške lige in Jugoslovansko-poljske dijaške zveze. Te organizacije so širile med nami medsebojno razumevanje in učinkovito sodelovanje. Podpirale so izmenjavanje dijakov in organizirale poučne izlete. Dijaki tehniški, medicinski, filozofski in ekonomisti so prejeli dodaten praktičen pouk ter se v podrobnostih seznanjali z izročilom in s kulturnimi pridobitvami brataških narodov.

Kakor v preteklosti, so naši dijaki in znanstveniki združeni sedaj. O priliki množstvenega pokolja čehoslovških dijakov v Pragi 17. novembra so bili umorjeni trije jugoslovanski dijaki, ker so dali zatočišče in začeli svojim čehoslovškim tovarišem. Vašim mučenikom so se pridružili naši mučeniki: V Belgradu — dijaki akademiki obeseni na kandelabre; v Zagrebu — dijaki hrvaške seljačke stranke zajeti in vsi takozvani "komunisti", to je vsi resnični patrioti nevarni novemu redu, ustreleni na mestu, drugi pa zaprti v koncentracijskih taboriščih; na moji univerzi v Ljubljani — dijakinje streljane od italijanskih pelotonov zaradi udeležbe v sabotaži in gerilskem vojskovanju.

Izpolniti moramo dolg, moralni dolg napram dijakom, pokojnim po strojnih in mučenim vzgojiteljem. Lažje je umreti z zavestjo svetlejšega bodočnosti. Vse svoje sile moramo posvetiti uresničenju vizij boljšega reda bodočnosti. Zato smo se predstavniki 110.000.000, živčih v prostoru od Baltičkega do Egejskega morja, združili v Srednje in južno-vzhodnem evropskem Planning Boardu, da izdelamo konkretne načrte za gospodarsko in vzgojno obnovo naših dežel, ko bodo osvobodene. Posebna čast mi je, se ob tej slovesni priliki zahvaliti E. G. Payneju, dekanu na pedagoške fakultete newyorške univerze in predsedniku raziskovalnega oddelka komiteja Zedinjenih držav za obnovo vzgoje (Research Department of the United States Committee on Education and Reconstruction). Zahvaljujem se Deanu Payneju za moralno podporo, ki jo je dal našim prizadevanjem, in za organiziranje izbrane skupine ameriških znanstvenikov in vzgojiteljev, ki v ljubeznivo spremljajo naše delo. Na pomembnem zboru našega vzgojnega komiteja, dne 16. julija 1942, na newyorški univerzi, je Dean Payne izjavil:

"Posebno značilno je, da smo se v boju na življenje in smrt za ohranitev naše svobode zbrali tu pod zaščito newyorške univerze in z zastopniki štirih vlad v izgnanstvu v svrhu ohranitve znanosti in obnovitve starih institucij ter njih povrnitve k nekdanji slavi, ko bomo zmagali v tem strašnem boju nad silami zla. Te sile hočejo uničiti znanost in znanje in vse svobodno človeško občestvo. Nobena druga skupina nego naša, predstavljajoča demokratične sile, ni pokazala toliko optimizma, toliko smelosti in toliko zaupanja v bodočnost. Newyorška univerza vam nudi svojo podporo, katere je zmogni in se pridružuje v popolnem zaupanju, da bodo Hitler in njegovi pomagači premagani in da bomo doživeli popolno uresničenje demokratičnega načina življenja."

Trdno zaupam, da se bodo besede Deana Payneja uresničile

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2227-55 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR	
VINCENT CAINKAR, gl. predsednik	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
WILLIAM RUS, pomoč. taj.	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MIRKO G. KUHEK, gl. blagajnik	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHER, latin. bol. odd.	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MICHAEL VROHNIK, direkt. mlad. oddel.	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Podpredsedništva	
MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik	Box 64, Universal Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik	3287 W. 68th St., Cleveland, Ohio

Distriktni podpredsedniki	
JOS. CULKAR, prvo okrajje	424 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrajje	R. D. 210, 1. Okladje, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrajje	7088 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrajje	3978 Randall St., St. Louis, Mo.
URSULA AMBROZICH, peto okrajje	418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMBIC, šesto okrajje	222 W. 17th St., Walsenburg, Colo.

Gospodarski odbor	
MATH PETROVICH, predsednik	222 E. 121st St., Cleveland, Ohio
VINCENT CAINKAR	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
F. A. VIDER	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MIRKO G. KUHEK	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JACOB ZUPAN	2227 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DONALD J. LOEBRICH	1227 So. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
RUDOLPH LISCH	700 E. 200th St., Cleveland, O.

Poročni odbor	
ANTON ŠKULAR, predsednik	Box 27, Arma, Kansas
FRANK VRATARICH	215 Toner St., Luzerne Pa.
FRANK BARRIC	19811 Muschka Ave., Cleveland, Ohio
ANDREW VIDRICH	706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNICE	718 E. 148th Street, Cleveland, Ohio

Nacionalni odbor	
FRANK ZATTE, predsednik	2221 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MILAN MEDVEŠEK	12023 Avenida Ave., Cleveland, Ohio
ANDREW GRUM	17182 Snowden, Detroit, Mich.
JOHN OLIP	221 So. Prospect Ave., Cleveland Hills, Ill.
FRED MALGAI	22 Westlax Ave., Peru, Ill.

Glasovi iz naselbin

ra, kakšnega političnega prepričanja je ta ali oni kandidat. Vsaj tako pesem smo slišali pred dobrim letom. Naš človek včeraj, naš človek danes, naš človek na veke! In tako bo Cleveland Illuminating Co. lahko še pospravila "za deževne dni" po \$16,712,515 na leto, ker smo pač v vojni. Kaj pa če bi mestna administracija storila korak, da bi prišlo to podjetje v mestne roke, da bi potem mesto imelo koristi od nje in pa tudi naši d.agi rojaki?

Naše ženske še niso tako varne na ulicah kot se nam je poročalo, da smo varni. Dan za dnevom tatovi ali mali roparji izmaknejo denarnico tej ali oni, ko potuje domov po naših ulicah. Čitamo pa vsak dan, kako jim obljublja protekcijo.

Naš slavni muzikalični direktor Arthur Rodzinski bo zapustil Clevelandški simfonični orkester in odpotoval v New York. Pravijo tudi, da je John Pečan šel k mornarici in da sedaj, drugi rabijo njegovo ime kot Pecan's Orchestra.

Tukaj bo praznoval socialdemokratski "Americké Delnické Listy" svojo 35-letnico. Tukaj se poroča, da je to edini list te starosti, ki še obstoja ali piše v tem smislu. (Tukaj se motijo, ker Proletarec je še par let starejši.) To je češki delavski list, ki izhaja na naslovu 4732 Broadway ave., kjer so skoro sami Čehi naseljeni. Proslava se bo vršila v nedeljo, 17. januarja v Komenskyjevi dvorani, 3613 East 131 st. Glavni govornik bo poznani Joseph Martinek, ki je bil dolga leta urednik tega lista, toda je nekaj let pred sedanjo vojno šel na Češko, kjer je v Pragi pomagal urejevati znani češki delavski list Pravo Lidu. Ko so naciji okupirali Čehoslovakijo, se je Martinek vrnil v Ameriko in sedaj je tajnik Češke narodne zveze, ki ima glavni stan v Chicagu.

"Americké Delnické Listy" je gestapo prepeval v Čehoslovakiji še leta 1939—tako je okupacija. Njihov sedanji urednik je sodrug Matoušek, ki urejuje list že od 1934, za angleško sekcijo pa pripravi gradivo Frank Bardoun. List bo pričel izdajati češki socialisti 1. februarja leta 1908—v mimeografrani obliki. Torej je bil skromen začetek. S pričetkom leta 1909 pa je pričel izhajati kot tisk. To so bila tista leta, ko so se tudi naši borili za socializem, kar pa se sedaj mnogim zdi potrata časa. Če bi se bili pridružili clevelandskim demokratom, bi mogoče sedaj že imeli kakšne pozicije!

Naš urednik nam je zopet dal nekaj ukazov, navodil in pripočel, kako se moramo obnašati z našimi dopisi. Naši uredniki imajo velik "trabel" z nami ubo-

go dopisniško "paro", posebno z onimi, ki nimamo visokih šol in nam je slovnica—konjsko meso. Zato tudi ni "preference" nam ubogim. No, pa kljub temu polnimo kolone in dajemo delo urednikom, da nam pilijo jezik, stavijo vejice, pike, dvopičja, podpičja, kilcaje in podobno slovnico robo.

Ampak naš urednik je lahko vesel, da ni v mojih hlačah, ko imam "kikarje" na desno in levo, spredaj in zadaj. Potem bi videl, kako se urejuje Prosveta! Tako pa pride morda enkrat v treh letih v Cleveland ali kam drugam in sliši: "Hudič, zakaj mi pa nisi probil mojega dopisa?! Kruce... tako bi te..." In tako dalje.

In jaz? Oni dan sili v mene neki pijanec na polučni: "Hočem vedeti, zakaj nisi to storil. Jaz te bom naznanil in boš izgubil službo; daj mi številko..." Jaz: "Številko bom rabil jutri, ko bo božič in bom delal." On: "Ne boš delal, ti se boš po..." Jaz: "Jaz ne bom dela izgubil—ti si afa in bi moral biti v Brookfield Zou, kjer bi te hranili s peknuti." Tako sva dokončala priremizi, ko sem končal svoj "run" in ga povabil, naj gre z mano, da me naznani. Koliko podobnih slučajev bi lahko naštel. Kadar imaš opraviti z ljudmi, ni to opeka ali železo.

Naš Frank Fende je tudi dobil službo "auxiliary" policaja in bo zdaj pazil na naše ljudske naprave kot vesten patriot. Vprašal sem ga, če bo imel pištoto, pa je rekel, da samo količek in za nameček, ker je Gorenje, lahko še "šcirco" ali tomahawk, kakor pravijo Indijanci. Frank ima še več let-pohabljen roko in ne more opravljati vsakega dela. Sedaj so mu vzeli k vojakom sina Johna, ki mu je bil opora. In tako je Frank vprašal župana za delo in je dobil to pozicijo, ne da bi agitiral za demokrate. Vedite, da so take pozicije dvoje vrste: kompanijski pazniki in mestni pazniki ali čuvaji.

Frank Barbič, 53.

Masne aretacije in eksekucije v Rumuniji

London, 7. jan.—Poročila iz Švice omenjajo masne aretacije in eksekucije v Rumuniji, ki so sledile odkritju zarote proti vladi. To so skovali člani Železne garde, razpuščene rumunske fašistične in protizidovske organizacije. Ti so nameravali izvršiti protiviladni puč zadnji teden, toda policija je odkrila in zatrla zaroto. Poročilo iz Berna, Švica, pravi, da je bilo 80 ljudi ustrelenih in 4000 aretiranih.

Nov nemški poveljnik v Tuniziji

Stockholm, Švedska, 7. jan.—Berlinski dopisnik tukajšnjega lista Svenska Dagbladet poroča, da je bil general Walther Nehring odstavljen kot vrhovni poveljnik nemške oborožene sile v Tuniziji. Njegovo pozicijo je dobil general Von Arnim, bivši poveljnik oklopnih enot.

Članice unije ADF, uposlene v letalski tovarni Lockheed Co., Burbank, Cal., pojo na radiopostaji v Hollywoodu.

DOLGA ROKA

S. M. GARDENHIRE

(Se nadaljuje.)

"Torej smem računati na vašo družbo?" je vprašal Conners.

"Gotovo," sem odgovoril. "Lep izlet bo to, vsekoli, če boste imeli uspeh ali ne."

"Vi menite, če je Viningov sorodnik kriv ali ne," je pripomnil smeječ se. "Na vsak način bomo izvedeli resnico."

"Ni se več zmenil za moj dvom, ki se je izražal v mojem ironičnem smehljanju. Ta zadeva se je bistveno razločevala od vseh drugih, s katerimi je imel Conners do zdaj opraviti. Brezsrčna sirovost, s katero je bilo to zločinstvo izvršeno, je zamorila tudi najmanjše sočutje za storilca."

Morda se bo pa posrečilo spretnemu Connersu, kar se je drugim ponestrelilo, namreč: da najde mrtveca in s tem mogoče tudi kakšne olajšujoče okolščine. Domisljeval sem si celo, da je pravzaprav soglašal s mojim naziranjem in da je njegov veliki trud povzročilo le prijateljstvo z Viningom.

Naslednje popolne sva se odpeljala z nekim dominjanskim parnikom, in dan nato sva dospela v Norfolk.

"Prosim, počakajte tu!" je rekel Conners, ko sva v hotelu naročila sobo ter odločila svojo majhno prtljago. "Poiskati moram voz, s katerim se bova peljala na Byrnejevo farmo. Moram pa izvršiti še neko drugo nezpatno naročilo, o katerem vam bom pozneje povedal. Oglejte si med tem časom nekoliko mesto, ki je čudovito in interesantno."

Pri vstopu v hotel sva se ločila. Pravi užitek je bilo za me, hoditi pri lepem vremenu po stariških ulicah.

Tako je minula ena ura. In čakal sem že v sobi hotela, ko je Conners hitro, z nenavadno živahnostjo vstopil.

"Ponosen voz se bo takoj pripeljal po naju," je rekel. "Peljala se bova baje skozi krasno južno pokrajino."

"Ali je v teh časopisih oglas, o katerem ste govorili?" sem vprašal ter pokazal na par časopisov, ki so moleli iz žepov njegovega površnika.

"Celo dva," je rekel zadovoljno, "pozneje vam ju pokažem. Zazdaj še nočem zaigrati vašega dobrega mnenja o meni, če se morda vendarle primeri še kaka napaka."

V tem hipu je naznanil zamorec iz pisarne hotela, da je voz prispel.

Voznja v odprtem vozu je bila krasna. Globoko sem dihala ter vsrkavala svež in oživiljajoči južni zrak. Tudi Connersov obraz je pričal o notranji zadovoljnosti. Težkoča njegove naloge ga menda ni kaj preveč vznemirila.

Take pokrajine bi morale pravzaprav ugodno učinkovati tudi na duševno razpoloženje, in ne le na telesno zdravje," sem pripomnil. "Odkod potem pravzaprav pride, da se ravno najgusnejši zločini izvrše na deželi?"

"Ali je res tako?" je vprašal Conners.

"Čudno se mi zdi, da avtoriteta kakor vi dvojnito o tem dejstvu. Kaj pa čitamo v časopisih? Tam nekje se upre hlapec in pomori lastnika farme in vso njegovo rodbino z dojenčem vred. To je postalo pri zločinu na kmetih direktna manija, sekira je njihovo najljubše orodje. Ali pa se morilec skrjuje, puško, s šibrami nabasano, v roki, ob gozdnem robu. Spomnite se na sovravnosti ob Tennešekem jezeru in v Arkansasu, ki trajajo že cele generacije! Ali je to v najozi zvezi z grudo?"

"Ne bilo bi odveč, o tem razmišljati," je odgovoril Conners. "Pozneje enkrat bova teme-

ljitejšje govorila o tej stvari. Stik z zemljo v resnici ustvarja močnejše narave, ne samo glede zločincev, temveč tudi z ozirom na dobro stran. Toda pri takozvanih kapitalnih zločinih pride pač — tako na kopnem, kakor na morju — vpoštev še važnejši faktor, namreč samota. Konsekventno, logično mišljenje razvija značaj; samotno nesmotreno premišljevanje pa zmeša duha in ga dovede na nepravde poti. Ustvaril sem si teorijo, ki je vam zdaj ne morem razložiti. Kar se tiče vašega izraza "brutaliteta," tedaj smatram moralca, ki zastrupi vso rodbino, za ravnotako zločinskega kakor onega, ki jih pobije s sekuro. Umor je umor."

"Ravno sem mislil na vaš slučaj," sem rekel. "O tem si ne mučite možgan," je menil smehljajoč se, "kakor vidim, imate tudi vi mnogo predsodkov."

"Vining se mi resnično smili," sem odgovoril, "vendar pa odkrito priznam, da imam proti človeku, ki je mogel oddati oni drugi strel, predsodke. In menim, da je to upravičeno. Izraz "brutalno" ste sicer vi poprej rabili."

"Da," je rekel, "in je bil edino značilen."

"Nekako v zadočenje mi je, da ne morete dosti storiti za tega ničvrednega."

"Kako to?"

"No, vsaj vendar nimate ničesar, iz česar bi mogli sklepati na kako olajšujočo okolščino. Vsa dejstva so znana, toda edino, kar se more iz tega sklepati, je popolnoma jasno: javen umor!"

"Vsekako je težak slučaj," je pripomnil, "toda skoraj gotovo se bo tudi v tem oziru našla resnica, kakor hitro bomo imeli v rokah ključ. Vendar pa so tudi zločini, katere je nemogoče odkriti."

"To pravite vi?" sem začuden vzkliknil. "Kateri pa?"

"Zločine, ki so komaj vredni, da se jih odkrije — take, ki jih zakon sam povzroča, in katerim je predpogoj ne toliko moralna propadlost, kakor pa samoprindnost — na primer tihotapstvo. Eden mojih znancev je izdeloval iz voska olivke, ki so imele namesto pečke dragocen dijamant. Dal je olivke v steklenice, na vsakih dvanajst eno ponarejeno, ter jih izvažal tako v Italijo. Carinski uradniki bi morali razbiti sto steklenic, da bi preprečili tihotapstvo. Tu ne pomaga zvižavnost, marveč si je treba drugače pomagati. Toda drugič več o tem."

Dvojica kunccev naju je zmotila, tako da nisva več mogla nadaljevati pogovora o človeških zmotah, dokler se nisva ustavila pred vratmi zelene predvrta, za katerim je bila nizka hiša.

Ker je voz precej ropotal, je prišel iz hiše Vining ter nama hitel naproti.

"Zelo prijazno od vas, da ste prišli," je pozdravil Connersa, "in od vas tudi," se je obrnil proti meni.

"Brez njega bi ne mogel ničesar storiti," je rekel Conners, se nasmehnil ter me zaupljivo potrkal po rami, "drag prijatelj mi je in pripravil moje misli vedno na pravo sled. Kako gre vaši gospej soprog?"

"Hvala, dobro, samo preveč je v skrbeh zaradi uboge Millicente. Bil je grozen prizor, ko se je stric Byrne vrnil domov."

"Tako, ali je tukaj?" je vprašal Conners.

"Ker se ni bilo bati, da bi pobegnil, so ga danes dopolne izpustili, ko sem na sodišču za njega deponiral kavecijo. Celo mr. Holden ni ugovarjal."

"Mr. Jasper Holden?"

(Dalje prihodnj.)

VRHNJA PLAST

"Toda, gospod, unija, o kateri je on govoril, je vendar Narodna zveza podjetnikov."

vo pred starim znancom zaspancem in mu napravila poklon — na samo klop pri peči.

Postarno ženščino so mučile neprijetne slutnje, kaj bo ponos, ko nima dete nikake hrane, a mati se ne zaveda. In ko bi se zavedala, bi ga najbrže ne mogla nahraniti. Saj govore, da ni užila že nekaj dni nič gorkega. Zjutraj bo pa treba krstiti tega le pogančka. A botri, priprava? Minka je res ležala kakor mrtva, nepremično in z napol zaprtimi očmi ter na prah sklenjenimi rokami. Niti iskrice življenja ne bi več prisodil temu strtemu telesu.

Dete je tiho spalo v vznožju materinega ležišča, kakor da čuti, kako odveč je na svetu; druga otroka sta počivala pri peči na kupu slame, a postreznica — na račun občinske tlake je zložila svoje kosti, kolikor se je dalo prijetno, na klop. Zunaj je mrka od vsepovsod prostirala svoj krila. Ni bilo glasu, ki bi dramil tišino v tem vseobčnem grobu. Vse rastlinje je dremalo nevdramno sen kakor mrtvo. In v tem vzduhu, mrtvulu, naj bi živel človek s čutečim srcem, z nemirno dušo?

Minka ni prejela še kapljice hladila.

Žeja, utrujenost, smrtna potreba, vse jo je mučilo, da si je želela skoro konca teh težkih, hudih sanj. Koliko prevar, odkar se je zavedla tisto jutro na klanecu, pa do danes? Ali niso to le sanje? O, takšno ni življenje samo, resnično življenje, kakršno žive drugi ljudje — to je prevara, pekel. Zazelela si je nazaj brezskrbnih mladoštnih dni, solnčnojasnih trenotkov, sreče in zadovoljnosti. V duhu

je zopet hitela nazaj k podobi iz z mladosti, obetajoči ji resnično in krasno bodočnost. Trdno je objela bradatega moža, vprahujoče, polna ljubezni mu je zrla v lepe oči in zahtevala odgovora, če je doslej sanjala, ali je živele resnično življenje. Podoba je odkimala: "Sanjala, težko sanjala!" Minka je objela ljubljeno postavo in hitela domov, pa se je našla na bormem ležišču v otročji postelji — osramočena sirota vdova. In zopet je odrzela na klanec in vprašala še vedno tam slonečega moža, če je sen ali istina to, česar se zaveda. "Življenje je istina, otrok moj!" ji reče. "Pojdi in ne hanjaj več!" In šla je... nič več ni sanjala.

Časopisi so objavili kmalu potem novico, da so našli nekje daleč Karla težko ranjenega.

Začnite novo leto veselimo potom — Trinerjevo grenko vino vam bo pomagalo

Začnite novo leto veselimo potom! Trinerjevo grenko vino z Vitaminom B-1, predno greste v posteljo, bo pomagalo hitrejšemu spanju in vas osvežilo v jutro. Trinerjevo grenko vino je postalo priljubljeno, ker z njim ljudje pridobijo boljše zdravje. Že nad pet in pedeset let je Trinerjevo grenko vino priznано kot zanesljiva železočista in mlo odvajalno sredstvo in danes, ko je Trinerjevo grenko vino izboljšano z Vitaminom B-1, je še boljše. Viličajte kot je predpisano na steklenici. Dobi se v vseh lekarnah in ako ga ne morete dobiti v vaši sosesčini, tedaj pošljite \$1.25 ali \$6.50 na Joseph Triner Corp., 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Ill., in dobili boste eno ali šest steklenic Trinerjevega grenkega vina z Vitaminom B-1 poštnine prosto. —(Adv.)

Fuehrer's Face Abandoned

When the Nazi Afrika Korps lit out from Tobruk they were in such a hurry and traveling so light that a lot of the necessities of Nazi life were left behind. Here's one of them, a likeness of Der Fuehrer's Face, in the ruins of a building. The Yank in the picture gave the appropriate salute.

Njegov sovražnik, Zabredov France, se je pa sam javil sodišču in je bil skoro oproščen, ker je sodišče priznalo pristnost glsem, ki mu jih je pisala sestra v največji zapuščenosti. "Poglavje o socialni bedi," so pripravljali častniki in omenili, da so Minkine otroke spravili preko meje v Reziho.

Onkraj groba je Minki gotovo vzcveto lepše življenje.

KONEC

Načrti za povojni svet

(Washington, 21. decembra (O. N. A.). Iz zanesljivih uradnih virov poročajo, da bodo še pred koncem tega leta razglašene splošne osnove, na katerih si zamišljata povojni svet predsednik Roosevelt in vlada ameriških Zedinjenih držav.)

Po vestih, ki jih je dobila Overseas News Agency, bo govoril podpredsednik Henry A. Wallace še te dni in ob tej priliki prvič razkril načrt ureditve povojnega sveta, katerega že dolgo časa pripravljajo. (Wallace je govoril po radiu 28. dec., toda njegov govor se dokaj razlikuje od spodnjih točk.—Ured.)

Naslov Wallacejeve poslanice bo morda: — "Uprava miru".

V svojem govoru bo Wallace priporočal, da se ustanovi mednarodni sistem sodelovanja, kakršnega so predstavniki Zedinjenih narodov že večkrat predlagali v teku zadnjih mesecev, a koravno v nejasnih in zgolj informativnih potezah.

Najznačilnejše točke tega mednarodnega sodelovanja, ki ga bo očrtal Wallace, bodo naslednje:

1. Ustanovitev svetovne banke, da se stabilizira problem denarja v vseh zaveznikih državah.

2. Ureditev transportnih sredstev, vključno ladij, letal in železnic, tako da bodo služila vsemu človeštvu. V to svrhu bo moralo priti do razdelitve transportnih sredstev med Zedinjenimi narodi, tako da bodo ozemlja, ki so daleč od produkcijskih središč, mogla dobiti dovolj industrijskih izdelkov in jih zamenjati za surovine.

3. Ustanovitev mednarodnega vodstva za prehrano, da se zagotovi pravična razdelitev živil tudi takozvanim "lačnim narodom" na svetu, ki v preteklosti zaradi denarnih težkoč ali drugih ovir niso mogli razviti primernih programov za prehrano.

4. Izdelovanje ogromnega, vsaj široki svet obsegajočega načrta za javna dela.

Wallace bo baje v svojem govoru zavrnil kritike svoje politike, ki ga obdoljujejo, da stremi za boljše vzhajajočemu svetu in bo z vso trdnostjo poudaril svoje zupanje v podjetniško svobodo in privatno iniciativo kot nagon produkcije.

Visoke washingtonske uradne osebnosti trde, da Wallacejeva poslanica ne bo posegla globoko v domače probleme. Nikakor se ne bo obrnila proti programu širšega socialnega zavarovanja, podobnega britanskemu Beveridgevemu načrtu, o katerem namerava govoriti predsednik Roosevelt meseca januarja v novem kongresu.

Wallace je svojim najbližjim prijateljem povedal, da je pripravljen na napade proti svojemu programu, ki se bodo najbrže nadaljevali in morda celo poostriili zdaj, ko s čedalje večjo trdnostjo nastopa kot vodilni govornik administracije za probleme povojne politike.

Pričakujejo, da bo prav posebno njegov načrt svetovnih javnih del kar najostreje obsojen s strani mogočnih koristolovskih sil. Wallace pa je mnenja, da je treba z veliko trdnostjo zavrtniti te napade, ker bi sicer, kakor se je sam izrazil, "uprava in New Deal nazodovala."

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebne agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev ne sme pošiljati listu Prosveta.

VOŠČILO IN ZAHVALA
Vsem sobratom, rojakom, prijateljem in znancem, ki so mi bili naklonjeni in poverili mi delo v pleskanju in papiranju njih hiš in stanovanj v tem letu, bodi na tem mestu izročena moja iskrena zahvala. Upam, da mi boste še nadalje naklonjeni, ker moje skušnje v tej stroki jamčijo dobro delo in smerno cenno.

Moj življenjski obstanek zavisi od tega dela in valed starosti ni mi mogoče dobiti druge vrste stalno delo še kjerkoli valed tega se uljudno priporočam, kadar šelite prebravati ali papirati vaše stanovanje, bom zelo vesel ako me pokličete in prinesel vam bom vsoroc krasnega stenskega papirja, barvila in dal smerno cenno za izvršitev dela.

Želim vsem v tem okrožju, kakor tudi po širni Ameriki vsem znancem, sobratom, sorodnikom in prijateljem
Srečno in veselo Novo Leto!
ANDREJ VIDRICH
708 Forest Ave., Moxham, Johnstown, Pa. - Phone F 37-792

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto za priložitev eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane za vse enake, na člane ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Kar pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to priložijo k naročninu. Torej sedaj ni varstva, reči, da je list predlagatelj članov SNPJ. List Prosveta je vsaka lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znifati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:
Za Združ. države in Kanado \$6.00 Za Cincero in Chicago je...\$7.50
1 tednik in ..... 4.00 1 tednik in 6.50
2 tednika in ..... 3.00 2 tednika in 5.10
3 tednika in ..... 2.40 3 tednika in 3.90
4 tednika in ..... 1.90 4 tednika in 2.70
5 tednikov in ..... nič 5 tednikov in 1.50

Za Evropo je..... \$9.00
Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plamnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Prilošeno pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$.....

1. Ime ..... Čl. društva št. ....
Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledetič članov moje družine:

2. .... Čl. društva št. ....
3. .... Čl. društva št. ....
4. .... Čl. društva št. ....
5. .... Čl. društva št. ....

Mesto ..... Država .....

Nov naročnik Star naročnik

Podoba izza mladosti

Povest. Spisal Ivo Trošt (Nadaljevanje.)

Treba je bilo najbližji sosedu domov po luč, ki je šele osvetlila vso bedo, obup in žalost. Bolnico so prebudile ženske iz omedlevice, poslale Pavlo potikat ogenj in same pomagale, kakor so mogle in znale. Vsak hip jim je vnovič omedlela zlasti potem, ko se je oglasil na postelji otroški glas—novega zemljana...

"O, zakaj me niste pustile!" se je jezila Minka. "Tako prijeto no je bilo, tako lahko in sladko kakor v svetem raj!"

"Tako se najlaže umire!" razlaga bistroumno postarna mamica, ki je trdila, da je sama imela —ducut enakih nevarnosti, in povedala je podoben slučaj iz lastnega življenja.

"Saj bi rada umrla, oh, kako rada!"

"To se lahko reče, ti-l! Pa tadva? Kdo bo redil? A-a-a? In tukaj je še eden: čegava je pa ta? Onadva, ki sta po božji postavi in volji, naj bi že bila, ali

takole, no, takole pa ni pravi Ne tako, ne tako!"

To je bil začetek pridige, ki jo je mislila nadaljevati prva mamica z mnogimi izkušnjami pri porodih.

A Minka zopet ni slišala ničesar več, ni poznala nikogar. Zato je tudi mamica odložila svojo skrb in dolžnostno propoved za nedoločen čas. Nujno je pa bilo, da ukrenejo, kar je treba, ker je bolnica silno oslabela.

"In takole je ne smemo pustiti. Bog spoznaj sv. krst, saj je ustvarjena po božji podobi. Župan naj poskrbi strežnico in živč, dokler si ne bo mogla pomagati sama; potem naj pa za služi in plača sama."

Takšno je bilo mnenje druge, nekoliko mlajše pomočnice, ki je došla poslednja k Zabredovki, ko niso potrebovali nikogar več.

"Zasluzi?" vpraša zopet zahteglo postarna prva mamica, in usta se ji skrčijo v žaničevalen posmeh, ki je očito razodel navzočim, kako bi utegnila Minka zaslužiti povračilo tistih stroškov.

Z dobrim namenom došle, so jo z istim dobrim namenom tudi ostavile, ker pomoči v najhujši sili itak ni potrebovala več. Povedale so vso stvar županovi so-

progi, in ta je velela v imenu svojega moža, da se mora Minka takoj poslati postrežnica na račun občinske tlake, češ: plačati ne moremo, pustiti je ne smemo, kaj bi rekli ljudje, kaj pravica, glavarstvo?

Poslana postrežnica je že poziv na to tlako smatrala za nepozabno razalitev: "Kakor da sem jaz prva, ki bom potrebovala enake pomoči! Ne bojte se! Moja leta so minila. Ubogati si-cer moram, toda —" In opravljala je svoj posel tako in nič bolj, nič manj vestno, kot na račun občinske tlake. Skuhala je nekaj gorkega otrokoma in sebi in mirno zadremala pri peči.

Bolnica se ni ganila na postelji in za vršilja občinske tlake je že dovolj, če misli, da človek, ki se ne gane na postelji, tudi ne potrebuje ničesar. Zato so jo popoldne šele predramile pri peči spečo muhe, ki so ji sedale na roke, čelo, nos, usta in ji tudi drugače z brenčanjem in pikanjem prizadele nemalo sitnosti. Prebudila se je, prepodila muhe z zeleno vejo skozi okno; zastrla svetlobo, prihajajočo v sobo, preložila novorojenčka na suho in videča, da Minka še vedno sladko spi, kakor otrok prvič po svetem krstu, je zopet sklonila gla-